Elegantní Taneční

ELEGANTNÍ TANEČNÍK.

Dle rozličných pramenů upravila

Anna Lorenzová.

V Třebíči.

Nakladatel Jindřich Lorenz.

Vysoce ctěnému

pánu, panu

Inderkovi,

někdejšímu vzoru elegantního tanečníka

v dokonalé úctě a oddanosti

věnováno.

I.

Tance kolové.

Polka.

Nejoblíbenějším naším moderním tancem národním jest bez odporu polka, tanec to, jenž naší sanguinické letoře jest nejpřiměřenější Pro půvabnost svoji našla záhy obliby po celém vzdělaném světě, jmenovitě ve Francii.

Půvab polky záleží hlavně v lehkém a elegantním slohu a v ladných pohybech, dále v rozličných obměnách při tančení v pravo i v levo, jež střídá se s

obratným „rejdováním“ v před i v zad, v levo i v pravo.

Důležitým pravidlem při polce a vůbec při všech kolových tancích jest, aby tanečníci pohybovali se v kole za sebou, aby se nehromadili na jednotlivých místech dvorany, tančili klidně, nikoliv divoce, aby požitek z půvabného tance byl tím větší.

Polku lze tančiti dle rozmanitých písní národních, z nichž uvádíme:

Červená, modrá fijala —
kde's ji má milá trhala?
Trhala jsem ji v zahrádce,
zabolelo mne mé srdce.

Červené, bílé ořeši —
ach, kdo mé srdce potěší?
Zarmoutil by je ledakdo,
potěšit nemá žádný kdo.

Polka tančená tempem zrychleným, sluje polka rychlá, k níž uvádíme tuto píseň:

Měl jsem tě, holka, rád,
už tě má kamarád,
měl jsem tě holka rád,
už tě nechci;
takovou děvčici
najdu na ulici,
takovou děvčici,
jako jsi ty!

Dvojpolka.

Také tento tanec náleží k oblíbeným na zábavách tanečních.

Tančícím jest vykročiti pravou nohou a po té povznésti se na špice obou nohou. Mezitím, co pravá noha sponští se na celou šlapku, pošine se levá noha malým krokem vpřed, načež se na témže místě pravou nohou udělá malá otáčka; toto otočení na místě odpovídá třetímu kroku polkovému.

Tímto spůsobem vzniká skutečná dvojpolka.

Jako pro všechny tance naše národní nebo znárodnělé, máme i pro dvojpolku vhodnou píseň národní:

Jest-li mne ráda máš,
vyprodej, kde co máš,
abys mne z té vojny
vyplatila.

Jest li mne vyplatíš,
na mně to neztratíš,
za to pak ty budeš
moje milá.

Kvapík.

Jak již jméno naznačuje, jest to tanec rychlý, nikoli však prudký, divoký. Tančí se krokem polkovým pružně a lehce, jakobychom se po podlaze téměř vznášeli. Při tom podotýkáme, že nejlépe jest, když kvapík tančí nemnoho párů, aby tak snadno na sebe nenaráželi a v některém místě taneční dvorany se nenahromadili, čímž tanec pozbyl by veškerý půvab.

Za vhodnou píseň ku kvapíku podáváme:

Holka modrooká,
nesedávej u potoka,
holka modrooká,
nesedávej tam!

V potoce se voda točí,
podemele tvoje očí,
holka modrooká,
nesedávej tam!

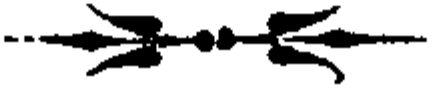

Valčík.

I tento, původem svým německý tanec, zdomácněl u nás a nabyl prodlením doby téměř takového rozšíření jako naše domácí polka.

Původně tančival se tempem zdlouhavým; až teprve Strauss valčíkovými svými skladbami zaměnil volné tempo valčíkové s tempem rychlejším; tím vzniklo tančeni valčíku dvojkrokem, k

čemuž poji se naše pojednání o dvojpolce.

Velmi oblíbeným u nás jest

valčík šestikrokový

a to zvláště na Moravě. Tančívá se tímto spůsobem:

Pán poskočí pravou nohou, při čemž levou nohu pošoupne vpřed a pravou nohou přitáhne. Dáma začne levou nohou, pravou pošoupne zpět a levou přitáhne, pak opačně Celé tělo pak budiž při každém druhém a pátém kroku pružně a lahodně spouštěno neb zvedáno, při čemž ať tanečník dbá, by se patou podlahy ani nedotekl.

Neméně půvabným jest

valčík kroužívý,

při němž jsou taneční kroky téhož způsobu jako při valčíku šestikrokovém; jenom že místo dvou kroků šoupavých tančí se dva kroky obloukovité a to tak, že špice levé nohy učiní při druhém kroku oblouk vpřed, špice pravé nohy oblouk vzad.

Tančící valčík nechať nohou nezvedají, neboť tím pozbude tento tanec veškeré elegance a stává se tancem přímo medvědím, neohrabaným.

K valčíku poji se naše písně ·

Na ty louce zeleny
pasou se tam jeleni,
pase je tam myslivečeк
v kamizolce zeleny.

Počkej na mne, má milá,
zastřelím ti jelena,
aby se ti zalíbila
myslivecká halena.

Anebo:

Když měsíček spanile svítil,
vévoda Břetislav vstal,
neb oheň, jejž k Juditě cítil,
již se v něm dávno byl vzňal,
k Juditě dávno byl vzňal.
A t. d.

Třasák.

Polka tremblante.

Jest to moderní tanec francouzský, zavedený v letech čtyřicátých do dvoran ve Francii.

Charakteristickou známkou třasáku jest hupkavý taneční krok, dosti namáhavý. Za základ jeho slouží náš krok polkový, poněkud pozměněný. Při prvním kroku tanečním odrážíme se oběma nohama, při druhém a třetím kroku pak jednotlivě.

Někde tančívá se šoupavě, čímž ovšem pozbývá třasák své charakteristiky.

Oblíbenou písní ku třasáku jest:

Já mám koně, vrané koně,
to jsou koně mé,
když já jim dám ovsa,
oni skáčou hopsa!

Já mám koně, vrané koně,
to jsou koně mé,
když já jim dám obroku,
oni skáčou do skoku.

Já mám koně, vrané koně,
to jsou koně mé.

a. t. d.

Mazurka.

S nemalou oblibou tančívá se na zábavách tanečních mazurka, tanec původu polského, jenž u nás nabyl právě domácího.

Tančívá se tempem dosti rychlým. Levou nohou počínajíce postupujeme třemi polokroky na levo a po té počínajíce nohou pravou na pravou stranu, což se po čtyry takty opaknje s malým postupem vpřed. Po té tančíme čtyry nebo více taktů točmo,

načež pak postupování v bok střídá se s tancem točmo.

I tento polský národní tanec lze tančiti dle našich národních písní.

Na př :
Já mám holubičku,
můj zlatý Jeníčku,
já mám holubičku, mám;
přijď ke mně, můj milý,
až se den nachýlí,
já ti holubičku,
můj zlatý Jeníčku,
já ti holubičku dám.

Anebo:
Má milenka je divenka
přeupřímná,
ke všem vlídná,

zbožná, hezká,
zdárná Češka,
hodna české vlasti.
Jaký div, že nepokoje
zakotvila v srdce moje;
to se souží,
darmo touží
však po její lásce.
Děvínko, mé srdínko,
jak tě miluju!
a t. d.

Škotská.

Tanec tento tančíme takto:

Učiníme po dva první takty dva kroky na levo, po té ve druhých dvou taktech dva kroky na pravo, načež se šoupavě (nebo poskočmo) po čtyři takty otočíme. Po té se tančení od počátku opakuje.

Škotskou lze též (tančiti po spůsobu slovenském nesprávně maďarském) a to obyčejně takto:

Tanečník obejme dámu pravicí a levou ruku opře v bok;

dáma položí levou ruku na rameno tanečníkovo a pravici opře v bok. Na to počnou tančiti krokem křížovým a to páu nohou levou, dáma pravou. Pán tančí: levou nohu pošine půlkruhem na druhou stranu pravé nohy, vrátí se pak do původního postavení až posléze stojí pravou nohou, jíž učiní malý poskok směrem k levé noze.

Po tomto křížovém kroku, jejž dáma počne tančiti nohou pravou, poskočí tanečníci dvakráte v před, srazí obě nohy, opět tančí krok křížový a otočí se, načež učiní dva kroky v před, dva kroky v zad, jeden krok v

před, jeden v zad a po té opět křížový krok.

Tanečníci mohou také při této škotské podati si pravice a stojí pak tvářemi proti sobě. Při tomto postavení tančí se oba kroky (v před i v zad) skočmo bokem a otočení provádí tanečník sám.

Sousedská.

Může tančiti se třeba na místě. Tančí-li se v kole, děje se tak velmi zdlouhavě.

Pravá noha postaví se na špici, při čemž koleno zůstane napjato; na to ohneme obě kolena a smýkneme lehounce při napjetí levou nohou zvolna na špici od zadu vpřed podél pravé nohy. Po té vztýčíce se na obě špice nohou táhneme pravou nohu v zad a sice patou přímo do

prostřed lohy levé, načež zvedneme levou nohu ihned pro příští krok.

Jak z popsání viděno, jest to tanec celkem jednotvárný, ale přes to u nás dosti oblíbený a to jak na venkově tak i v městech.

Národnich písní pro „sousedskou“ jest značný počet. Nejznámější jest:

Počkej, povím,
že's na mně loudival,
počkej, povím,
že's na mně chtěl
v zahrádce kytičku,
pod oknem hubičku —
počkej, povím,
že's na na mně chtěl.

Oblíbenou jest také tato:

Však nám tak nebude,
až se oženíme,
však nám tak nebude,
až se vdáme;
dáme si dělati
lopatku na smeti,
dáme si dělati
na muže hůl.

Strašák.

Dovádivým tímto tancem ukončuje se obyčejně taneční zábava a menší plesy. Na velkých plesích strašák nebývá oblíben, ale skotačivá mládež naše ráda se jím pobaví.

Páry tančí za sebou v kole polku a sice 16 taktů, načež se zastaví; dámy obráceny jsou obličejem k pánům, páni pak zády dovnitř kola. Nastane pausa jed-

noho taktu, po jejímž uplynutí se třikráte zadupá a po té třikráte zatleskâ; v pátém taktu hrozí si dáma i pán pravým ukazováčkem, v šestém taktu opět levým ukazováčkem, načež se jako rozhněvaně od sebe odvrátí a na opatku na pravo otočí. Při této příležitosti mohou páni, kteří se tance tohoto nesúčastnili, uzmouti tanečníkům jich dámy, při čemž dosavádní tanečníci zaujmou místo diváků. Po té tančí se strašák od počátku.

Tuto výměnu dam lze pravidelně provésti tím spůsobem, že po otočení na opatku v pravo tančí dáma s pánem páru před-

cházejícího, až se pak všechny dámy vymění.

Známou písničku strašáku jest:

Šla Andulka do zelí,
do zelí. do zelí,
natrhala lupení,
lupenička.

Přišel na ni Pepíček,
roztrhal jí košíček.
Ty, ty, ty! — Ty, ty, ty!
Ty to musíš platiti.

II.

Tance figurální.

Beseda.

Náš moderní figurální tanec, jejž z národních tanců našich sestavil v letech šedesátých K. Link, vítězné zaujal postavení na všech našich plesích a vniká silou neodolatelnou do všech vrstev našeho lidu.

Besedu tančí vždycky čtyry páry; první pár jest obrácen tváří k hudbě a proti němu jest pár třetí; na pravo jest pár druhý a proti třetímu pár čtvrtý.

Dva a dva páry tvoří malé kolo, všechny čtyry pak velké kolo.

Celá beseda má čtvero figur nebo obrazů.

I. obraz.

a) Sousedská.

Tančicí páry pohybují se kolem na pravo a dámy otáčejí se při tom na levo. Po výměně dam, což se dělo čtyrykráte, podá dáma pánovi pravou ruku, při čemž obrácena jest do středu zády. Po té tančí se kolébavka a to tím

spůsobem, že se udělá dvakrát krok v pravo i v levo, po čemž následuje zátočka na místě (tour de main à vos places), vše krokem jako u sousedské.

Počkej, povím,
že's na mně loudival,
počkej, povím,
že's na mně chtěl
v zahrádce kytičku,
pod okny hubičku;
počkej, povím,
že's na mně chtěl. —

Tomu následuje **furiant**. Dáma tančí valčík nebo polku na protější místo, při čemž pán za ní hopkuje třasákovym krokem;

na to tančí spolu valčík až na svoje místo.

Sedlák, sedlák, sedlák,
ještě jednou sedlák;
sedlák, sedlák, sedlák
je velký pán;
on má pás na břiše,
a na svém kožiše
tuli—, tuli—, tuli—,
tulipán.

b) Čtverylka.

První pár s třetím tančí nyní otáčku, při níž se drží za pravé ruce. V polovici druhé otáčky postaví se první pár před druhý, stojící a pravo, a třetí pár do

prostřed před čtvrtý pár. Na to tančí první pár mezi druhým skrz a třetí pár mezi čtvrtým párem skrz. Po tomto protančení postaví se dámy, které tančily, na pravou stranu protější dámy a pánové k protějším pánům na levo, čímž vznikne řada čtverylková

Alou, alou, zahrajte mi
hezkou píseň z vesela,
že mně moje nejmilejší
vypověděla. —

Vedle sebe stojící dva páry podají si ruce a tančí ve dvou řadách été.

Z toho si nic nedělám,
klobouk na stranu si dám —

Tomu následuje kolo na levo a zpět.

Proto že jsem švarný jonák,
sobě zazpívám. —

Po té podají si všecky páry ruce křížem a tančí řezanku; páry prorážejí a vyhýbají se na pravo a zpět na levo.

Počkej, holka, za tím roštím,
však já ti to neodpustím;
počkej, holka, za tím roštím,
však já ti tam dám. —

Pak na místě páry poskočí, při čemž zaměňují polohu nohou.

A co? a zač?
a jak? a proč? a nač? —

Na to otáčkou stanou na svých místech.

Dvě hubičky, nebo čtyry,
ty já ti tam dám. —

Totéž pak tančí druhý pár se čtvrtým.

II. obraz.

a) Kominík.

První pán tančí vpřed dvěma kroky sousedské naproti páru druhému, jenž stojí v pravo. tak že jest k němu tváří obrácen. Třetí pán tančí podobně naproti

páru čtvrtému. Nyní učiní všichni na pravo i na levo krok sousedské. Po té se uchopí a otočí rovněž krokem sousedským tak, že dáma jest do středu zády obrácena. Nyní zvednou páni paže, dáma odejde na své místo, načež páni zatančí ku svým dámám a učiní s nimi otáčku. Totéž učiní druhé páry.

Komínku, komínku, komínku můj,
za to já tě prosím, jen přímo stůj!
Kdybych tě, komínku, nebyl držel,
dávno bys, komínku, v písku ležel.

Po té hned taučí se **furiant.**
Sedlák, sedlák, sedlák,
a t. d.
jako v prvním obraze.

b) Obkročák.

První a třetí pár uchopí se za ruce křížem a tančí kroky obkročákovými na místě stranou v pravo i v levo, po té pokročí se čtyřmi kroky do středu, dvěma kroky ze středu a opět dvěma kroky do středu, načež vykročí se na místa.

Nechoď tam, pojď radš k nám
já jsem holka onačejší.
nechoď tam, pojď radš k nám,
já jsem holka onačí.

Jest-li je ta bohatější,
jsem já za to upřímnější;
nechoď tam, pojď radš k nám,
já tě ráda uhlídám.

Potédělá se jednoduchý řetěz (had). Každý pár obrátí se tváří v tvář, podá si vzájemně levou ruku až na protější místo. Po té pojme každý pán svou tanečnici do náruče a tančí s ní dvojpolku až na místo.

Totéž tančí pak pár druhý a čtvrtý.

Koukej, koukej, koukej, Vašku,
jakou já mám šněrovačku;
koukej, konkej, koukej, Vašku,
jak se ti líbím.

III. obraz.

a) Rejdovák.

První a třetí pán vezmou dámu za ruku a kráčí zákrokem do středu. Ve druhém a čtvrtém páru postaví se pán proti dámě, při čemž první a druhý pár přistoupí k nim tak, aby povstaly dvě řady. Po té spojí ruce vespolek křížem a páry tančí sousedským krokem dvakráte na pravo i na levo. Pak tančí první a třetí pár valčíkově kolem ostatních párů, jež se při tom otáčejí.

Totéž započne a opakuje druhý a čtvrtý pár.

Letěla husička,
letěla s vysoka,
nemohla doletět,
padla do potoka.

Po té tančí se furiant, nám už známý.

b) Hulán.

Dámy kráčejí do středu a zpátky. Taktéž učiní páni a obrátí se k dámám, načež uchopí se za ruce a přijdou kolem v levo každý ku dámě protější a tančí hulána.

Kdybys byl Jeníčku,
poslouchal matičku,
nebyl bys teď nosil
po boku šavlíčku.

Po boku šavličku
a koně vranýho,
nebyl bys poslucbal
člověka cizího.

Na to tančí se **kalamajka**: páry učiní dva kroky do středu a nazpět. Pak tančí polku o jedno místo v pravo a zase dva kroky kalamajky do středu a zpět načež opět polku v pravo. Totéž se pak opakuje od počátku.

Kalamajka — mik, mik, mik,
oženil se kominík;
co si to vzal za ženu —
pastejřovic Mařenu.

IV. obraz.

a) Mlejnek.

Páni postaví se levým bokem do středu a podají si levé ruce. V tomto postavení křížovém tančí všichni dvěma sousedskými kroky o místo vpřed, načež se páni — pustivše v prostředku ruce — obrátí tváří k dámám, jež mezitím stály, a otočí sa. To se pak opakuje čtyřikráte.

Měla jsem milého parukáře,
on se mně utopil v pivováře
hledejte ho, najdete ho,
paruka leží tam nedle něho.

b) Kuželka.

První pár otočí se rychle dvakráte, po té jde dáma do středu a otočí se s pánem protějším.

Počkej, holka, neutíkej,
dej mi salátu—tu—tu!
Kdebych já ho smutná vzala,
nemám žádnou zahradu.

Na to chopí se páni za ruce a tančí kolo v levo a v pravo; dámy se při tom točí uprostřed kola opáčně. První dáma tančí nyní s druhým párem kolo v levo a protančí; po té tančí malé kolo v levo s párem třetím, po té se čtvrtým párem v levo a

protančí; na to pak se svým pánem provede malé kolo v levo.

Hrách a kroupy, to je hloupy,
to míváme každej den,
ale vdolky z bílé mouky ⌊ čtyři-
jenom jednou za tejden ⌋ krát.

Po té tanči se velké kolo v levo a v pravo. Tanečnici pustí ruce a každý pár tančí kolébavku (dva kroky) a na to tančí sousedskou na protější místo. Zde pak opakuje se kolébavka a sousedskou dostanou se na místo.

Totéž tančí druhá, třetí i čtvrtá dáma.

Ach! není tu, není,
co by mne těšllo,

ach! není tu, není,
co mne těší.
Co mne těšívalo,
vodou uplynulo,
ach! není tu, není,
co mne těší.

Jiná:

Však nám tak nebude,
až se oženíme,
však nám tak nebude,
až se vdáme.

A t. d.

Na konec tančívá se **strašák**, jenž počíná tu drubou svojí části, o čemž srovnej naše pojednání o strašáku.

Čtverylka.

Quadrille française.

Vyvinula se z anglického coutry-dance a stala se záhy velmi oblíbeným a rozšířeným tancem.

I. toura. Le pantalon.

Všechny páry.

Poklona (compliment) **vlastní a cizí dámě . . . 8 taktů.**

Pár 1. a 2.

Dvakrát skrz (chaîne anglaise) dámy prorážejí protějšek 8 taktů.

Zákrok (balancez) dámy na pravo do vnitř, páni na pravo ze vnitř tři kroky s otočením se zpátky . . . . . 4 takty.

Zatáčka (tour de main) pravou rukou . . . . 4 takty

Řetěz dam (chaîne des dames); obě dámy (1. a 2. řady) podají si pravici, protějšímu pánu levici; zatáčka. Na to dámy podají si levici, pánu pravici; zatáčka . . . . . 8 taktů.

Procházka (demi-promenade) na protější místa; páry mění místa na pravo . . . . 4 takty.

Skrz na místa (demi-chaîne anglaise) . . . **4 takty.**

Totéž pár 3. a 4.

II. toura. L'été.

(8 taktů předehry).

Zde dámy (en avant et en arrière);

1. dáma a 2. pán vpřed a zpět . . . . 4 takty.

Stranou v pravo a zpět . . . . 4 takty.

Skrz (traversez); **záměna míst na levo . . . . 4 takty.**

Stranou v pravo a zpět . . . . 4 takty.
Na místa (retraversez); po levé straně zpět . . 4 takty.
Druzí balancez . 4 takty.
Zatáčka (tour de maine) . . . . 4 takty

Totéž tančí druhé páry.

III. toura. La poule.

Protější dámy (traversez en donnant la main gauche); 1. dáma a 2. pán mění na pravo místa, zpět do prostřed a podají si levé ruce . . . . 8 taktů

Kolébavka (balancez en quatre lignes); dvakrát krok na pravo a krok na levo . . 4 takty.

Na protější místa (demi-promenade) t. j. měniti místa po párech na pravo . . 4 takty.

Páry čté; první dáma a druhý pán vpřed a zpět (en avant et en arrière), titéž stranou v pravo a zpět; všichni vpřed . 8 taktů.

Skrz na místa (chaîne anglaise) . . . 4 takty.

Totéž 2. dáma 1. páu a t. d.

IV. toura. La trenis.

(8 taktů předehry.)

Zde páry.

Dvakrát vpřed a zpět (en avant deux et en arrière); 1. pár vpřed a zpět, vpřed; dáma přejde na levou stranu protějšího pána; její pán jde sám zpět . 8 taktů.

Podlézavka (traversez à trois); pán sám stojící a obě dámy zamění místa . . . 4 takty.

Zatáčka (tour de main) 4 takty.

Zpět na místa (retraversez à vos places); 1. pán a 2. dáma na místa . . . 4 takty

Zákrok a zatáčka (balancez et tour de main) . . 8 taktů.

To:éž druzí.

V. toura. La pastourelle.

(8 taktů předehry.)

První pár.

Dvakrát vpřed a zpět (en avant deux et en arrière.) Vpřed a zpět, vpřed; pán pokloní se protější dámě a podá jí pravici, tak že je dáma mezi oběma pány. — Drnhá dáma na místo zpět . . . . 8 taktů.

Dvakrát v před (en avant deux et en arrière) . 8 taktu.

Dámy solo (la dame seule); 1 dáma sama stojící tančí dvakráte solo na pravo třemi kroky, na levo dvěma kroky a podá protějším pánům ruce . 8 taktu.

Kolo v levo (demi-ronde à gauche) na protější místo 4 takty.

Skrz a zatáčka (chaîne anglaise et tour de main) 8 taktů.

Totéž 2. pár, 3. pár, 4. pár.

Místo dámy solo tančívá se též **páni solo** (le cavalier seul); tu přejde dáma na levou stranu pána protějšího, první pán sám zpět; pán tančí solo.

IV. toura. **Finale.**

Dvakrát v před a zpět (en avant deux et en arrière) 4 takty.

Jednoduchý řetěz (simple-chaine-anglaise); pán podává své dámě pravou ruku; dámě, s kterou se setkává, ruku levou a t. d, až ze sejde se svou dámou. Na místa.

Dvojitý řetěz (double-chaine anglaise); taučí se jako předešlý, ale při podávání rukou děláme s protijdoucími zatáčku jednou do kola . . . . . 8 taktu.

Velké kolo v pravo (grande ronde à droite) . 8 tak ů.

Velké kolo a levo (grande ronde à gauche) . . 8 taktů.

Zákrok a zatáčka o místo (balancez et tour de maine); napřed se svou dámou, pak s nejbližší totéž, až posléze se svou dámou na místa . . 8 taktů.

Touto tuto lze prováděti rozmanitě dále, což záleží ne tom, jenž čtverylku řídí. Tančí se na př.

Hvězda (la couronne).

Procházka dam la levo (la promenade des dames a gauche) a procházka pánů na pravo (la promenade des cavaliers à droite).

Kolo v levo (demi-ronde ou grande-ronde à gauche) a kolo v pravo (à droite) a t. d.

Všichni tančí do kola, čimž u nás čterylka obyčejně končívá

Dvořanka.

Quadrille à la cour.

I. La dorset.

Všechny páry.

Compliment à vos dames 4 takty.
Compliment aux coins 4 takty.

1. pán a 2 dáma.

En avant denx et en arrière . . . 4 takty.
Tour do main et retour à vos places . . . . 4 takty.

Traversez (1. pár,
2. párem). . . . 4 takty.
Retraversez (2. pár,
1. párem . . . 4 takty.

Všechny páry.

Compliment aux coins 4 takty.
Compliment à vos dames 4 takty.
Tour de main à droite 4 takty.
Pán 2. dáma 1. — Pán 3. dáma 4.
Pán 4. dáma 3.

II. La victoire.

(8 taktů předehry.)

První pár.

En avaut et en arrière 4 takty.

Le cavalier place sa dame devant lui et fait une compliment . . 4 takty.
Tour de main à droite 4 takty.
Tour de main à gauche et changement des places 4 takty.
En avant huit et en arrière 4 takty.
Tour de main à vos places 4 takty.
Druhý pár. — Třetí pár. — Čtvrtý pár.

III. Les moulinets.

(8 taktů předehry.)

Druhá dáma.
En avant à gauche . 2 takty

První pán.
En avant à gauche . 2 takty.
Compliment prolongée, retour à place . . . 4 takty.
Moulinet des dames et tour de main à vos dàmes 8 taktů.
Dáma 1. pán 2. — Dáma 4. pán 3. — Dáma 3. pán 4.

IV. Les visites.

(8 taktů předehry.)

První pár.
Visite à droite . . 4 takty.
Konde à gauche et à vos places . . . 4 takty.

Visite à gauche . . 4 takty.

Ronde à droite et à vos places . . . 4 takty.

Všechny páry.

Chassez croisez, Compliment . . . 4 takty.

Chassez croisez retour. Compliment . . . 4 takty.

První a druhý pár.

Chaîne anglaise . . 8 taktů.

Druhý pár. — Třetí pár. — Čtvrtý pár.

V. Finale à la cour.

(4 takty předehry.)

Všechny páry.

Grande chaîne et compliment à vos dames . . 16 taktů.

První pár.

Tournez (3. 4. 2. pár) . 8 taktů.
Chassez croisez, balancez 4 takty.
Chassez croisez retour, balancez . . . 4 takty.
Grande promenade, les dames à droite, les cavaliers à gauche . . . 8 taktů.
En avant huit et en arrière 4 takty
Tour de main à vos places 4 takty

Druhý pár tourner (4. 3. 1. pár) atd.
Třetí pár tourner (2. 1. 4. pár) atd.
Čtvrtý pár tourner) (1. 2. 3. pár) atd.

Polonéza.

Dle jména jest to tanec původu polského; jím se mnohdy plesy zahajují a súčastňují se ho staří i mladí.

Lze li společnost, jež polonézu tančí snadno přehlednouti, což á tanec ten velmi zajímavě prováděti, zvláště chopí li se řízení dva dovední pořadatelé.

Postavení: velké kolo (kruh), jež oba pořadatelé proti sobě stojící rozdělí ve 2 stejné díly. —

Poklona dámám v pravo i v levo. — Kolo pohybuje se ruku v ruce ke středu; vzájemná poklona a postup zpět na předešlá místa. — Procházka obou kolon, při čemž druhý pořadatel musí se se říditi dle prvního. — Střídavě provádí se nyní had, hlemýžď, podlézavka a j. v.

Po té postaví se tanečníci ve dvě kolony, kráčejí proti sobě a vymění si pánové z jedné řady dámy z druhé řady. — Opět procházka, postavení jako dříve a opětná výměna dam. Po té velké kolo a valčíkem se polonéza dokončí.

Mazur.

I tento polský národní tanec má s naší polkou stejné štěstí: rozšířen je nyní po celé vzdělané Evropě pro svoji půvabnost a klidnost.

Jesti to tanec volný, jenž ponechává tanečníku plnou vůli fantasie a dámě elegance a lehkosti.

Provádí se obyčejně dle vůle pořadatelovy; má rozličné toury jako fraucouzká čtverylka.

Tančící páry utvořivše kolo tančí dle povelu 8 taktů.

Hlavní momenty mazuru tuto vyznačujeme.

Velké kolo (grande ronde) na levo, na pravo a opět na levo, na pravo Po té velkou procházkou (grande promenade) dostanou se na místa a tančí zde

Golubiec (tecour de bras). Zaujmou svá místa; po té tančí 2, 3 i více párů (dle toho, kolik je k touře potřebí) v 8 taktech a po velké procházce uvedený golubiec. Na to vyvolí si pán dámu a dáma pána z kola, na-

cež dle povelu pořadatelova postaví se k touře. Takových tour je dvanáct.

Dodatek.

I.

O povinnostech hostitelů při domácích tanečních zábavách.

Při zvaní hostů na domácí ples budiž zvláště k tomu přihlíženo, by byl patřičný poměr mezi pozvanými, t. j. tanečníků poz-

vaných budiž vždycky více než tanečnic. Jest známo, že dámy raději a vytrvaleji tančí nežli pánové; a lépe jest každým způsobem, když tanečníků zbývá, nežli když se jich nedostává. Jest nyní bohužel zlozvykem, že mnozí mladí pánové staví se blaseovaným, jimž nž žádná zábava neposkytuje rozkoše. Takoví hejsci i při domácích plesích, k nimž jako tanečníci byli pozváni, usadí se raději ke kartám nebo ke sklenici.

Jsou-li mezi pozvanými někteří hosté společnosti neznámí, musí je domácí pán nebo paní (také dospělí synové nebo dcery

hostitelovi) s přítomnými seznámiti, aby se jim poskytla příležitost k tanci. Je-li neznámou dáma, buďtež jí představení někteří pánové, jichž pak povinností jest dámu o tanec požádati.

Jest-li kde vůbec obyčejem, že pán neznámé dámy o tanec nežádá, dokud jim nebyl představen, budiž seznámen s dámami prostřednictvím hostitele nebo jeho paní.

Ku tanci, jimž domácí ples bývá zahájen, má hostitel poprositi nejvznešenější dámu ze společnosti a zaujati s ní, není-li sám prvním tanečníkem, místo druhého páru. Po prvním tanci,

když dáma druhého tance se nemíní súčastniti, odvede ji domácí pán na místo a po několika zdvořilostech se vzdálí. Domácí paní požádá o první tanec nejpřednější pán ze společnosti a tančí pak v páru hned za hostitelem.

Dospělí synové hostitelovi musí nejdříve provésti v tanci ostatní vznešené dámy, byť i nebyly krásками a tanečnicemi dovednými; jest vůbec jejich povinností starati se, aby všechny přítomné dámy, které tančí, také skutečně tančily.

Je-li tudíž některá dáma na počátku tance dosud bez tanečníka, nechť ji dospělí synové do-

mácího pána ku tanci vyzvou, anebo nechť požádají některé z přítomných příbuzných a známých, aby tu neb onu dámu v kole provedli. Se svými sestrami smějí teprvé tehdy tančiti, když všechny dámy jsou již zadány, a sestry jejich dosud tanečníků nemají, což však se asi velmi zřídka stává.

Také dcery hostitelovy mají své povinnosti vůči pozvaným tanečníkům. Při některých tancích kolových mohou dříve než tanec je ukončen poděkovati se, pozorují-li, že mnozí hosté dosud netančili, a tak jim poskytnouti

příležitostl, aby je o taneček požádali.

Totéž platí o **domácí paní**, je-li vůbec dosud tak mladou, že se tance účastní. Musí však jako domácí paní a hostitelka dáti se některou svojí příbuznou zastupovati.

Pořad tanců určen bývá **tanečním pořádkem**, jenž v dostatečném počtu bývá vyložen na elegantním tácí ve dvoraně, tak že každý tanečník i tanečnice po exempláři si vzíti mohou. Na tomto tanečním pořádku poznamenají si hosté tance již zadané.

Na plesích bývají obyčejně podávána rozličná občerstvení; nutno však toho dbáti, aby nebyla zdraví na ujmu. Nesmí býti podáván led, studené nápoje atp. Večeře požívá se obyčejně na kulatých stolech a doby večeře používá se k tomu, aby se tančírna provětrala a vyčistila. Místa u těchto malých kulatých stolů nebývají vykázána a určena. Pánové uvedou dámy ke stolu kterémukoliv.

Večeře nemá trvati dlouho, poněvadž mládež touží po tanci. Znamení, že tanec počíná, dá hudba tím, že počne opět hráti. Kdy se to má státi, určí hostitel.

Na tanečním pořádku budtež tance uvedeny: „Před večeří“ a „Po večeři“.

II.

Kterak chovati se na plesích.

Chování naše jako hosta na plesich řídi se vždycky okolnostmi, za kterých bývají obyčejně pořádány.

Býváme buďto na větší plesy nebo na malé taneční zábavy v bytech soukromých pozváni, nebo súčastníme se improvisovaného tance; také bývá ples pořádán v

uzavřené společnosti, jejíž jsme členem, anebo do níž jsme byli známými uvedeni, nebo bývají plesy ve veřejných místnostech, kamž každý po zapravení vstupného vstoupiti smí.

Nejdůležitější pravidla slušného chování jsou pro všechny tyto taneční zábavy téměř stejna.

Ve větších městech stává se často, že býváme pozváni na rodinný ples, aniž bychom byli v rodině té známými; pozvání toho dostane se nám obyčejně na odporučení známých přátel. V takovém případě musíme po obdržení pozvání, nejdéle pak dva dni před domácím plesem rodině

té se představiti a za pozvání poděkovati. I kdybychom zábavy té súčastniti se nemohli, vyžaduje toho slušnost „představiti se a omluviti.

Na mnohých místech bývá zvykem několik dní po zábavě učiniti návštěvu hostitelům a opětně jim za prokázané potěšení poděkovati. Kde se tak činí, neopomeň tohoto způsobu, nechceš-li býti nezdvořilým

Mladík, jenž jest dobrým tanečníkem a zároveň duchaplným společníkem nemůže jinde lépe státi se oblíbeným (ale také snadněji nemilým a nenáviděným) než na plese Zde jest takořka každá

přítomná dáma sokyní ostatních a proto vyžaduji na pánech tím více zdvořilé pozornosti a galantnosti. Rochebrune, francouzský spisovatel, praví, že na plesích uzavírá se největší počet zasnoubení i — rozejití. Pozornost na plese dámě věnovaná cení se vysoko, poněvadž děje se tak přede všemi ostatními. Z téže příčiny urážlivé chování nebývá ani odpuštěno. Na plesích vůbec panuje vybraná zdvořilost, protože tam oči všech všechno pozorují.

Nejsi-li aspoň obratným tanečníkem, na plese netanči. Volné a přirozené pohyby a náležité zachovávání taktu činí dobrého

tanečníka. Všechno škrobené a nucené chování i pohybování činí nás směšnými. Nemáš-li naprosté jistoty, že dovedeš všem požadavkům, jež se do dobrého tanečníka kladou, vyhověti, tu se raději tance zdrž; jinak bys snadno svojí nemotorností uvedl nejen sebe ale i dámu v posměch.

Na mnohých místech panuje nepříjemný obyčej, několik dní před plesem tance si zamlouvati. To se díti nemá. Většina takových pojištěných tanců odbývá se na plese více z povinnosti nežli ze zábavy.

Požádati o tanec dítí se má až na plese samém. Tu však

stává se někdy, že dáma zadá všechny tance pro celý večer; nejslušnější jest, požádati o tanec a zadati jej, když právě počíná, nejvýše zadati taneček následující. Chceš-li poprositi dámu „o kolečko“, učiň tak, až usedne na své místo; dotírati se k dámě dříve než se usadila, jest velmi neslušné.

Dámy i páni, kteří mají tance zamluvené, nechť si dobře poznamenají, s kým který tanec tančiti. Urážkou jest na slíbený taneček zapomenouti.

Neznáš li dámy, kterou o tanec požádati míníš, dej se jí představiti.

I tam, kde to zvykem nebývá, svědčí to o spůsobnosti a společenském vzdělání, dáš li se představiti.

Uvedl li's dámu na ples a byť by i nebyla blízkou tvojí příbuznou, tanči s ní první taneček; totéž platí ovšem i o tvé snonbence. Na plese domácim proveď v tauci příbuzné hostitelů.

Dámu, s kterou chceš tančiti, vyvol si z dálky a kráčej bez dlouhého hledání přímo k ní. Zkoumati a pátrati v řadě dam jest velmi neslušné a důkazem o prainalém vzdělání společenském. Má-li dáma tanec už zamluvený,

optej se jí, má-li snad následující volný; pakli ano, popros jí o něj.

Když nemůže dáma pánovi tance poskytnouti a pán jiné dámy poprositi chce, nesmí se obrátiti hned na dámu nejbližší, poněvadž by mohla o sobě mysleti, že je z nouze dobrá; proto nechť se tanečník vzdálí a po chvilce přistoupí k dámě jiné, třeba by seděla vedle dámy, jež mu tance neposkytla.

Chceš-li dámu o taneček požádati, učiň tak než hudba počne anebo po prvních taktech hudby. Přistoupiv pak k dámě, pokloníš se a podáš jí pravou ruku, načež ji uvedeš do kola. Tančí-li se beseda nebo čtverylka a dámě

tvé neznám jest a protějšku opět tvoje dáma, představiš je vzájemně.

Tance, jichž neznáš, raději netanči, abys nebyl i tanečnice tvoje ostatnímu obecenstvu na posměch.

Za tance nemluv se svojí dámou, ale v přestávkách bav jí ušlechtile, lehce a zajimavě; o přítomných nemluv, nevtipkuj o jich toilettě, tanci a t. d. Nezdvořilé jest baviti se při čtverylce nebo v přestávkách s jinými dámami a tanečnice své nedbati. Hovor tvůj s dámou nebuď při tanci nikdy důvěrným, bys jí neuvedl „do řečí“.

S touže dámou slušno jest tančiti jednou, nejvýše dvakráte, aby nevzniklo u ostatního obecenstva domnění, že máte poměr důvěrný. Více tančiti dovoleno jest pouze s příbuznými nebo s nevěstou, jakož i s dámou, kterou jsi do plesu uvedl a nemá li právě jiného tanečníka.

Po tanci uveď dámu na její místo a poděkuj se jí poklonou nebo několika slovy; po té odejdi, pozoruješ li, že dáma v hovoru pokračovati nemíní. Je-li místo dámy obsazeno, zaveď ji na místo jiné. Přeje li si dáma nějakého občerstvení, nebo na př. šátek, poslouž jí sám.

Nikdy se nevtírej za prvního tanečníka; ale neodpírej jím býti, jsi-li požádán a cítíš li se k tomu povolaným. První tanečník ať nevolí dlouhých tour, poněvadž unavují.

Hosté, již jako diváci v sále jsou přítomni, ať nejsou tanečníkům na závadu; tanečníci pak ať zbytečně do diváků nestrkají a na nohy jim nešlapou.

Mladí pánové ať nezapomínají, že pozváni byli jako tanečníci. Je to přímo beztaktností, postaví-li se takový mladík někde v sále lhostejně, tanečníky pak nedbale pozoruje a občas úsměšně sousedu něco našeptává.

Na pleších v uzavřených společnostech jakož i na pleších v místnostech veřejných dlužno zachovávati tytéž pravidla slušnosti vůči dámám, tanci a veškeré společnosti; u výběru dam nejsme však už tak příliš vázani a můžeme se více říditi svojí náklonností.

Při tanečních zábavách improvisovaných jsme ještě svobodnějšími, poněvadž se obyčejně nacházíme mezi samými známými; ani co se týče toiletty nejsou požadavky tak přísny. Tyto taneční zábavy bývají obyčejně pořádány při hře na klavír.

Ještě několik slov o **plesích maškarních.** Jsme-li pozváni na maškarní v privátním domě, platí tu pravidla o plesích, jež jsme uvedli.

S každou maskou, jíž neznáš, jednej opatrně, **neboť** neviš, **kdo** se pod škraboškou skrývá. Zvláště buď opatrným s maskami dámskými.

Na plesích maškarních musíme si dáti líbiti žert, byť i byl poněkud neomalený. Uvedl-li's dámu do takového plesu, tanči pouze s ní, nebo s jinou známou maskou, pakli některý z tvých přátel zaujal u první masky tvoje

místo. Nikdy nesmíš známou masku, s níž jsi tančil, nechati samotnou.

Královničky.

Staré národní tance obřadní se zpěvy.

Dle J. L. Sáchara.

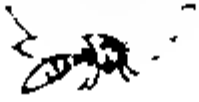

Královničky jsou staromoravským obřadním tancem ještě z dob pohanských. Tanec tento sestaven a poprvé proveden byl v Ořechově při kočující schůzi vlasteneckého spolku muzejního olomuckého v červenci r. 1888. Od těch dob provozovány Královničky nesčíslněkráte na rozličných místech po vlastech našich.

Podáváme tuto popis tance samotného, jak proveden byl v Brně a jak se v národě našem opět šíří.

„Královničky“ v národní kroj slavnostně ustrojené seřadí se dvě a dvě a sice pokud možno stejně velké spolu tím způsobem, že průvod zahájí nejmenší, uprostřed jdou největší a naposled opět nejmenší pár. V čele průvodu jde skvostně vystrojený král — obyčejně dívka — s májíčkem.

Uprostřed průvodu jde královna nádherně vyšňořena s jánkou na hlavě pod práporcem, který nesou 4 králenky. Všechny mají národní vyšívaný kroj a věnečky buď z umělých, buď z čerstvých jarních květin. Kolem boků v otáčejí červenou šerpu. Při

některých slavnostech krášlí sobě účes pentlíky (věnečky) Barvy ku vyšívání jsou obyčejně černé, bílé, červené, zelené a žluté. Ku kroji patří ještě čižmy.

Královničky držíce vrbové pruty v rukou zpívají píseň I. — Jest nám tu ještě připomenouti, že všechny královničky vesměs v národním, vyšívané n kroji oděné sejdou se u krále nebo královny, u kteréžto „májíček“ i praporek se strojí. Poslední pár králek nese koš a kasu či spořitelničku na dárky.

Uprostřed průvodu jde, jak jsme se již zmínili, královna s jánkou velmi opentlená pod pra-

porcem a dvě králenky drží jeji pentle.

Při pochodu dědinou králky zpívají:

I.

„Neseme, neseme májíček,
ufal ho, ufal ho Janíček,
pěkný zelený,
květy zdobený —
náš stromeček.“

Při písni následující jdou králky zpívajíce 1. sloku ve dvojících pochodem:

II.

1. Vyletěl sokol na zelený bor

a sobě zazpíval, až se háj rozléhal,
královnu volal. —

2. Královno milá, král tebe volá
abys k němu vyšla, nebyla tak pyšna,
sama jedináá —

3. Králka nevyšla, poslala posla:
„A ty milý posle, sprav že mi to dobře,
jako já sama!“ —

4. Posel spravoval, sobě namlouval
tu krásnou děvečku v růži, ve věnečku
sobě namlouval.

5. A vy pacholci, malí a velcí,
drobnou sečku řežte, koně dobře češte,
s královnou jeďte!

6. A vy voziče, spravujte biče,
koně zapřabujte, vozy vytlačujte,
pro paní jeďte!

7. Pro paní jeli, lidé hleděli,
co to za panenku, co to za hraběnku
v kočáře sedí.

Při 2 sloce této písně tančí králky tanec točinkový; při 3. sloce jdou opět pochodem, načež

4. sloku zpívajíce tančí v podobě valčíku, což se stále opakuje.

Když dotančily, podají si dívky ruce, udělají kolo a točí se dle rythmu písně následující:

III.

Máme králku chromou,
velmi polámanou,
nemůže nic dělati,
musíme na ni žebrati.
Královno milá, král tebe volá,
abys k němu vyšla, nebyla tak
pyšna, sama jediná.

Královna vejde s králem do

prostřed kola hned při první sloce písně II. „Vyletěl sokol“, při čemž tančí spolu všechny tance, pochromávajíc kolem krále, jenž se točí směrem opačným.

Při písni IV. postaví se vždy dvě a dvě králky vedle sebe a za sebe a podajíce sobě ruce, tančí v zoubku dva kroky na pravo a dva kroky na levo.

IV.

1. Hejsa, hejsa, má králenko,
hejsa!
Nechodívej do hospody bosa;
pošlapou ti tam tvé bílé nožičky,

musíš si obout jirchové střevíčky.

2. Pásla husy, pásla pode mlýnem,
umývala se černobýlem,
ja, aby byla pěkná bílá,
aby se chlapcům tuze zalíbila.

3. Pásla husy, pásla pod zahrádkou,
umývala se syrovátkou,
já, aby byla pěkná bílá,
aby se chlapcům hodně zalíbila. —

Při následující pisni tančí se osmicípá hvězda. Královničky po-

staví se totiž oblič-jem zcela blízko k sobě, vytvořují jeden cíp za druhým, až každá králenka vytančí čtyry protivné cípy. Sloka 1. „Co to teu král“ se opakuje.

V.

1. Co to ten král za královnu
dostal,
jako by ji vymaloval, vypsal.

2. Do tanečka jako by plynula,
a do díla jak by neuměla. —

Při písni další „Cib, bib, cibulenka, — mak, mak, makulenka“

tančí králenky, za pravé ruce se držíce, tím způsobem, že při slovech „cib, cib“ a „mak, mak“ k zemi přisedají (přičapují). při ostatních slovech v polokruhu se otáčejí. Při posledních slovech „potřebuji ženicha“ všecky tleskají.

VI

1. Cib, cib, cibulenka,
mak, mak, makulenka.
Když jsem malá bývala,
panenkou jsem hrávala;
a teď, když jsem veliká,
potřebuji ženicha.

2 Cib, cib, cibulenka,
mak, mak, makulenka.
Studená rosa padá,
šohajek koně hledá:
povím, povím, synečku,
kde jsi, milý koníčku!

3. Cib, cib, cibulenka,
mak, mak, makulenka.
Namlouval tenký tenkou
v zahrádce pod víšeňkou;
když pro tu tenkou jeli,
stříbrné vozy měli. —

Píseň VII. „Šohajova mladá žena“ jest hbitá. Dívky postaví se proti sobě a utvořivše zcela úzký kruh, otáčejí se velice ry-

chle kolem sebe, a sice tančí králenka za králenkou, jako by se honily, při čemž jsou jejich kroky velice malé.

VII.

1. Šohajova mladá žena
šla do lesa hrabat sena.

2. Vítr jí ho rozfukuje,
ona za ním poskakuje.

3. Větře, větře, nech mně sena,
bude mně ho tuze třeba. —

Při písni VIII. „Pojedem do

mlýna“ odstoupí králeuky asi na metr od sebe a jdouce čtvrť kruhu učiní poklonu, při čemž mají ruce zabočené, což děje se vždy při druhé, třetí a čtvrté čtvrti kruhu. Uklánění má podobu kříže, proto sluje tento tanec „křížovým“.

VIII.

Pojedem do mlýna
čtyřema vranýma;
pojedeme taky,
zapřáhneme straky. —
Králenko má milá.
kdož tebe objímá?
A kdož by mne jiný

než šohajek milý
na louce zelené,
na louce zelené. —

Podajíce si ruce točí se královničky brzy na pravo, brzy na levo, zpívajíce píseň IX. „Pěkná, pěkná králka stojí“ Mezi tím klekla královna pod praporcem. Král ovívá se bílým vyšívaným šátkem a uklání se. Jakmile se poslední verš vyzpíval, podá král královně ruku a pozvedne ji.

IX.

1. Pěkná, pěkná králka stojí,

v zlatěnké sukničce chodí,
a do ní sáhla.
groš z ní vytáhla,
nám jej dala.

2. Ty se mně, má milá, hezká zdáš,
budeš-li taková, až se vdáš?
„Ještě hezčejší,
můj nejmilejší,
však uhlídáš!“

3. Jakou jsem já králku dostal,
jako by ji vymaloval, vypsal.
Vstaň, má králenko,
má holuběnko roztomilá! —

Při následující písni „Naše

královna bosa chodí“ sestoupí se páry za sebe. Dèvčata podají si ruce a tančí šikmo na pravo dva kroky, pak nazpět, obracejíce se tvářemi k sobě a hned zase od sebe.

X.

1. Naše královna bosa chodí,
sedmákem, grošem pomozte jí.
Pomozte, prosíme,
naší chudé královně!

2. Kdyby královna střevíc měla,
ona by bosá nechodila.
Pomozte, prosíme,
naší chudé královně!

3. Naše královna šátku nemá,
sedmákem, grošem pomozte nám!

Pomozte, prosíme,
naší chudé královně!

Při slovech: „Pomozte, prosíme“ otočí se dívky okolo sebe, držíce ruce ve výši. Při posledních slovech „naší chudé královně“ tančí opět dva zoubky. —

Když dotančily, pějí králenky zvučným hlasem:

XI

„Vrby se nám zelenají,
na dvě strany prokvetají.
Radujme se, veselme se!“

Král převezme od jedné z králek májíček, malovanými vajíčky (výdutky) ozdobený, a pro královnu jdou dvě králenky, kterou pod praporcem a za pentle vedou. Mávaje zelenými pruty, hne se celý průvod dědinou. Poslední dvě králenky — žebračky — obcházejí dům po domu, vyprošujíce sobě malých dárků na vystrojení hostiny v bytu královnině. —

Královničky zpívaly a tančily se téměř v každé dědině jinak.

J. L. Sáchar, jehož popisu „Královniček“ tuto užito, vydal nákladem „Moravské Orlice“ v Brně tyto staromoravské národní

tance obřadní upravené pro klavír. Doporučujeme vydání to pořadatelům tanečních zábav co nejvřeleji.

* * *

Kdokoliv poprvé slyší o „Královničkách“, ptá se po významu jejich. Je to — jak jsme pravili — staromoravský obřadní tanec z doby pohanské, naším lidem tradicionelně zachovaný. Již od pradávna míval lid náš pro každou přírodní změnu obyčeje rozličné, žerty, obřadní zpěvy a tance všelikě přinášeny a obětovány bohům věkožízným, které křesťanství pro ušlechtilost neškodnost a zajímavý půvab nerušilo.

Již mnozí ze spisovatelů našich, jako byl Hanuš, Sušil, a jest archivář Brandl s radou Bartošem a mnozí jiní o nich psali.

Tu a tam v dědiuce odlehlé v úryvkách tančí se „Královničky“ či „králky“ a děti hrávají si na „královnu.“ — U Vendů chodívaly „Královky“, u Srbů „Králice“, — všeobecnosť však dlouho si nevšímala a nedbala aesthetické ceny těchto tanců v a písní. Ještě krátký čas — asi deset let a snad i méně — a starý pěkný tento obřad, našim předkům druhdy posvátný, byl byl ve vlnách časových přišel navždy k zapomenutí. Členstvo obou našich vlastene-

ckých muzejí — v Brně i v Olomouci — má snahu upřímnou, vzkřísiti ušlechtilé již — Bohužel — odumírající mravy, zvyky a obyčeje našeho národa, odhaliti stupeň kultury, na níž stáli předkové naši v době, když cizí mravy, cizí způsoby, zvyky a obyčeje zaplavily lid náš a když tento lid opustiv cestu svérázné vzdělanosti, zabočil na cestu cizí, na níž také cize se vyvíjel Nyní zkoumajíce, hledajíce a přirovnávajíce, vidíme, že nynější vzdělanost naše jest pouze nátěrem, méně pěkným, méně ušlechtilým, než byla samorostlá vzdělanost dávnověká.

Proč s takovou radostí chá-

peme se zapomenutých starých zvyků, mravů a obyčejů, jež upřímní vlasteuci po lidu sbírají jako vzácné perly a drahokamy? Proč mluví k srdci našemu sebrané překrásné písně staré, jež i cizince naplňují obdivem a nadšením, vždyť máme nových, pěkuých písní dost a dost? Proč hne mocně celým vlasteneckým obyvatelstvem ušlechtilé, svérázué vyšívání a národní ornamentika moravská — vždyť máme nových, umělých ornamentův a výšivek dosti? A konečně, proč jsme do té duše tak mile dojati, spatřivše tančiti „Královničky“?

Na tyto otázky dobře odpo-

vída znameuitý spisovatel český:

„Byli jsme jako na cestách po chladné cizině, nyní vrátili jsme se domů. Ještě nejsme sice nijak zařízeni, ještě ani nevíme, kde co leží, kde se co nachází, ale jsme doma, jsme ve svém; začíná nás tu těšiti, je nám tak příjemně, tak teplo! Jenom hledati, — hledati, kde tu co po domě máme — prozatím ani na tom věru nezáleží, má-li větší nebo menší cenu to, co najdeme, jenom když hledáme, — vždyť cítíme, jak nás pouhé to hledání zahřívá a hřeje . . . .“

„Našli jsme zatím „*Královničky*“. Našli jsme je v Sušilu; když

pak nám nedostačilo slovo psané, šli jsme mezi naše stařenky, 60 až 80 leté babičky a tyto musely nám „na stará kolena" tančiti a zpívati "

„Však už jest málo těch starých „královniček — babiček" a mnohá z nich zapoměla již kroky taneční, jiná opět nemohla si vzpomenouti nápěvu a jiná opět neznala již slov, tak že pracně sbírati se musí ty drobty roztroušené po milé vlasti naší."

„Babičky nevěděly, proč tančívaly „královničky"; činily prý tak pouze proto, že bylo to v jejich dědince zvykem a že činívaly tak jejich maměnky, babičky, pra-

babičky . . . . Netušily, že král představuje nejvyššího boha našich slovanských předků pohanských — boha slunce, Svarožice" — májíčkem, že léto se nese do dědiny, že královna slavnostně vyšnořena, opentlena, pod praporcem kvítí ozdobeným, jest symbolem jara — bobyni Vesnu představující a pruty vrbové, jimiž mávají — vítajíce jaro že značiti mají paprsky sluneční — blesk oživující a přírodu ze spáuku zimního probouzející"

„O tom všem lid náš již nevěděl a do nedávna zvyk ten zachovával, až konečně vyšel — z módy . . . ."

Myslíme, že jsme se zavděčili odběratelům této Lorenzovy miniaturní bibliothéky vřadivše do „Elegantního tanečníka“ naše krásné „Královničky“, které pro neskonalý svůj půvab a starožitnost zasluhují, aby po vlastech našich opět ožily a zdomácněly.

OBSAH.

I. Tance kolové.

Polka	7
Dvojpolka	12
Kvapík	10
Valčík	14
Třasák	18
Mazurka	20
Škotská	23
Sousedská	26
Strašák	29

II. Tance figurální.

Beseda 35
Čtverylka 52
Dvořanka 63
Polouéza 70
Mazur 72

Dodatek.

I. O povinnostech hostitelů při domácích tanečních zábavách . . . 75
II. Kterak chovati se na plesích 83
Královničky 97

Tisk Ant. Kasalého v Dačicích